

РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378: 364. 442. 2

Оксана Адаменко

Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського
ORCID ID 0000-0002-4191-8884

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкрито шляхи формування технологічної культури майбутнього соціального працівника в умовах вищого навчального закладу. З'ясовано зміст поняття «технологічна культура соціального працівника». Виявлено принципи та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування технологічної культури сучасного соціального працівника. Для реалізації мети використано такі методи дослідження: теоретичні, емпіричні та методи математичної статистики. Подальшими перспективами дослідження є розробка моделі формування технологічної культури майбутнього соціального працівника та її експериментальна перевірка.

Ключові слова: культура, технологічна культура, соціальний працівник, соціальна робота, клієнт, принципи, компоненти, організаційно-педагогічні умови, вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми. Сучасна освіта зорієнтована на підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, мобільного, активного, творчого, здатного до впровадження новітніх технологій, спроможного до власного неперервного саморозвитку.

За нової парадигми освіти саме формування високого рівня технологічної культури здатне забезпечити розвиток, саморозвиток і самостійність майбутнього соціального працівника, вільну реалізацію його природних задатків.

Складні та неоднозначні зміни, що відбуваються у вищій освіті на етапі сьогодення, вимагають від майбутнього соціального працівника підвищення рівня його професійної, і особливо технологічної складової культури. Це стає можливим за умов глибокого осмислення й вивчення інноваційного досвіду, аналізу причин труднощів, проектування шляхів їх подолання, прогнозування результатів та наслідків рішень, що приймаються, корекції і регуляції взаємозв'язків в освітньому процесі, виборі оптимальних технологій.

Аналіз актуальних досліджень. Становлення соціального працівника у сфері професійної діяльності обґрунтовано у працях І. Зязюна [1], А. Капської [7], О. Карпенко [2], Н. Кузьміної, М. Монахова та ін.

Серед зарубіжних авторів, які висвітлювали проблеми навчання студентів даного профілю можна виділити: Н. Амінова, Л. Гусякова,

М. Доуела, В. Курбатова, Ф. Парслоу, Ш. Рамона, Б. Суслакова, С. Тетерського, О. Холостову [8]. Дана проблема знайшла відображення і в працях вітчизняних науковців: О. Безпалько, А. Капської [7], І. Козубовської, В. Кременя [3], М. Лукашевича, І. Пеша, В. Поліщука [6], В. Полтавця, С. Харченка та ін.

Проблему формування загальної культури особистості розглянуто в дослідженнях Т. Адуло, В. Беніна, В. Біблера, Л. Буєвої, І. Зимньої, О. Картатих. Методологічні дослідження ідеї культурологічного підходу в освіті досліджували: М. Бахтін, В. Біблер, Е. Бондаревська, М. Каган, А. Лосєв, О. Пехота [9].

Серед українських науковців питання теоретичної бази соціальної роботи розглядали: О. Вакуленко, І. Грига, О. Іванова, О. Карпенко [2], І. Курляк [4], Н. Лавриченко, І. Мигович [5], І. Пінчук, В. Полтавець, Г. Попович, О. Яременко.

Аналіз літератури дав підстави для виникнення таких суперечностей:

- між актуальністю проблеми формування технологічної культури майбутнього соціального працівника в умовах вищого навчального закладу і недостатнім її вивченням;

- між необхідністю формування технологічної культури й пошуку нових форм, методів, технологій і переважанням традиційних підходів у системі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в умовах вищого навчального закладу.

Отже, проблема формування технологічної культури соціального працівника в умовах вищого навчального закладу постає важливою передумовою якості його подальшої професійної діяльності.

Формування технологічної культури соціального працівника сприятиме модернізації навчально-виховного процесу на шляху до євростандарту вищої освіти.

Об'єкт дослідження – професійно-практична підготовка соціального працівника.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови процесу формування технологічної культури сучасного соціального працівника в умовах вищого навчального закладу.

Мета статті полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов формування технологічної культури майбутнього соціального працівника у вищому навчальному закладі.

Сформульована мета зумовила потребу вирішити такі завдання:

- з'ясувати зміст поняття «технологічна культура соціального працівника»;
- виявити особливості та принципи процесу формування технологічної культури сучасного соціального працівника;
- обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування технологічної культури сучасного соціального працівника.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що формування технологічної культури майбутнього соціального працівника на етапі навчання у вищій школі можливо за умов:

- реалізації **єдності теоретичної і практичної** підготовки;
- цілеспрямованого формування **позитивного ставлення** до сучасних соціальних технологій та намагання постійного **підвищення професійного рівня** шляхом збагачення технологічних знань, умінь та навичок, їх практичного втілення.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і перевірки сформульованої гіпотези використовувалися такі методи дослідження:

теоретичні:

- аналіз наукових літературних джерел, офіційних і нормативних документів, контент-аналіз із метою вивчення стану проблеми формування технологічної культури студентів спеціальності «Соціальна робота» в умовах вищого навчального закладу;

- порівняння, систематизація – для узагальнення різних поглядів на проблему формування технологічної культури у майбутніх соціальних працівників;

емпіричні:

- бесіди, анкетування, опитування – для дослідження рівня сформованості технологічної культури в майбутніх соціальних працівників;

методи математичної статистики:

- застосовувалися для обробки отриманих результатів і встановлення кількісних залежностей і закономірностей, а також перевірки наукового передбачення, сформульованого в гіпотезі дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в ньому *вперше*:

- виявлено **сутність** та **особливості** формування технологічної культури майбутнього соціального працівника в умовах вищого навчального закладу, визначено закономірності даного процесу, діалектичний зв'язок між теоретичною та практичною його підготовкою;

- обґрунтовано **організаційно-педагогічні умови** формування технологічної культури майбутнього соціального працівника.

У своїх вихідних теоретико-методологічних положеннях концепція дослідження зорієнтована на розробку та використання у професійній діяльності технологічної культури, розкриття закономірностей та умов її досягнення.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутнього соціального працівника у вищому навчальному закладі передбачає не лише оволодіння студентами ґрунтовними знаннями, а й професійними вміннями та навичками. Формування технологічної культури майбутніх соціальних працівників має містити всі компоненти їхньої майбутньої професійної

діяльності: знання (спеціальні, медичні, психолого-педагогічні тощо), способи діяльності соціального працівника, певне бачення себе в такій діяльності, а також досвід активної діяльності в теорії і практиці соціальної роботи з різними групами клієнтів. Цей зміст передбачає формування вже у стінах вищого навчального закладу творчої особистості майбутнього соціального працівника, оскільки розглядається як фундаментальна категорія загальної технологічної культури фахівця вищої школи.

Підготовка фахівців соціальної сфери в умовах вищої школи повинна виходити на якісно новий рівень інформаційного розвитку, зокрема, через упровадження в національний соціокультурний простір ідей міжнародної інтелектуальної інтеграції, що вносять корективи в суспільні вимоги до професійної підготовки соціального працівника й вимагають, зокрема, підвищення уваги до його впливу на соціокультурні процеси, передусім ті, що пов'язані з примноженням національної культурної спадщини та подальшим розвитком технологічної культури суспільства.

Особливості технологічної культури соціального працівника визначаються специфікою його професійної діяльності. Технологічна культура соціального працівника є важливою передумовою для досягнення якості діяльності та професіоналізму в цілому. Але перш, ніж аналізувати поняття «технологічна культура», звернемося до визначення загального поняття культури, але лише настільки, наскільки воно дозволяє побачити місце досліджуваної нами якості особистості соціального працівника у структурі знань про цей феномен.

Поняття «культура» в найширшому змісті виражає якісну характеристику того, наскільки конкретні люди змогли піднятися над своєю біологічною природою, розвинувши свою другу – соціальну природу. Тому культурою є лише те зі створеного людиною, що спрямоване на її саморозвиток та самовдосконалення.

І. А. Зязюн визначає культуру як систему ціннісних уявлень для кожної людини, що регулює її індивідуальну, соціальну поведінку, служить базою для постановки і здійснення пізнавальних, практичних, професійних та особистісних завдань [1, 13].

В. Г. Кремень вважає культуру духовним виміром цивілізації, її творчою інтенцією. Саме культура в суспільстві є гарантом його стабільності [3].

Узагальнюючи думки дослідників, можна вважати, що *культура* – це свідомо, цілеспрямована творча активність індивідів і співтовариства: прагнення підтримати традиції, покращити і впорядкувати життя, здійснити певні перетворення.

Для нашого дослідження є важливим те, що «технологічна культура» розглядається як якість особистості, що містить у собі компоненти, необхідні для здійснення професійної діяльності.

Під «технологічною культурою» слід розуміти таку перетворювальну діяльність людини в матеріальній, духовній та соціальній сферах, коли головним критерієм оцінки й застосування нових технологій і технологічних процесів стає їх здатність забезпечувати гармонійну взаємодію людини і природи, людини і суспільства, людини і людини [9, 20].

О. В. Холостова пропонує розглядати технологічну культуру в соціальному й особистісному плані [8].

У *соціальному плані* – це рівень розвитку суспільства на основі доцільної та ефективної перетворювальної діяльності людей, сукупність досягнутих технологій у матеріальному виробництві, рівень розвитку соціального й духовного життя.

В *особистісному плані* технологічна культура – це утворення, що забезпечує внутрішні мотиви для виконання на високому рівні професійної діяльності, що забезпечується сукупністю технологічних здібностей, а також знань, умінь і навичок їх практичного втілення.

Технологічна культура є цілісним стійким утворенням, яке мобілізує особистість соціального працівника на включення у професійну діяльність.

Технологічну культуру в системі соціальної роботи О. В. Холостова розкриває на трьох рівнях: соціальної сфери, спеціаліста соціальної роботи і клієнта.

Технологічна культура соціальної сфери визначається характером технологічного забезпечення вирішення соціальних проблем його членів.

Технологічна культура фахівця соціальної роботи визначається рівнем її оволодіння дослідженими й перевіреними на практиці засобами, методами, методиками і засобами, якісного і ефективного рішення або сприяння вирішенню проблем клієнта або групи.

Технологічна культура клієнта визначається ступенем володіння технологічними засобами суспільства у вирішенні соціальних проблем [8].

Отже, технологічна культура соціального працівника є результатом сформованості професійної компетентності до інноваційної діяльності в різних сферах соціальної роботи з різними групами клієнтів.

Передусім, необхідні знання з фахових предметів, уміння й навички організації взаємодії з різними соціальними групами та окремими особами, що потребують соціального захисту, висока загальна та технологічна культура, володіння методиками і технологіями здійснення соціальної роботи в різних закладах надання допомоги.

За такого підходу *технологічна культура соціального працівника* розуміється нами як інтегральне особистісне утворення, що динамічно поєднує в собі:

– технологічні знання, уміння й навички, професійно значущі особистісні якості, необхідні для успішного оволодіння професійною

діяльністю, що дозволить соціальному працівникові адаптуватися в існуючому інформаційному та технологічно насиченому світі;

- рівень сформованості професійних компетентностей та індивідуально-творчої готовності соціального працівника до проектування й реалізації діяльності в соціальній сфері з різними групами клієнтів на їх основі;
- прагнення до усталеності професійної самоосвіти і саморозвитку;
- неперервний інноваційний пошук нових технологій соціальної сфери.

Формування технологічної культури соціального працівника починається у вищому навчальному закладі, а розвиток є тривалим, багатоетапним процесом, який здійснюється впродовж усієї його активної творчої життєдіяльності.

При цьому найбільш характерним напрямом підвищення ефективності цього процесу є забезпечення таких умов, за яких соціальний працівник може зайняти активну особистісну позицію і найбільш повною мірою розкритися як суб'єкт професійної діяльності, тобто за умов реалізації індивідуальних здібностей суб'єктів взаємодії в соціальній сфері.

Отже, **технологічна культура соціального працівника** – це узагальнювальна характеристика його особистості, що відображає здатність наполегливо й успішно здійснювати професійну діяльність за допомогою сучасних технологій у поєднанні з ефективною суб'єкт-суб'єктною взаємодією з різними групами клієнтів.

Формування технологічної культури в умовах вищого навчального закладу забезпечується дотриманням принципів, запропонованих О. Пехотою [9, 98].

Принцип цілеспрямованості. Його реалізація передбачає формування технологічної культури майбутнього соціального працівника, коли студент усвідомлено спрямовує свою діяльність на її опанування. Розгляд явищ, фактів, закономірностей технологічної культури з різних сторін, з урахуванням взаємозв'язку з іншими складовими соціальної роботи.

Принцип науковості, який передбачає використання об'єктивних наукових фактів, що базуються на науково обґрунтованих знаннях, упровадження сучасних методів, форм та технологій соціальної роботи.

Принцип єдності теорії і практики. Дотримання цього принципу залежить від таких умов: теоретичні знання повинні бути випереджальними, перевірятися на практичних заняттях; повинен забезпечуватися синтез знань і вмінь у різних галузях науки; для ефективною реалізації професійних знань потрібно здійснювати синтез галузевих знань; інтеграція змісту навчання повинна здійснюватись у двох напрямках: по вертикалі – поєднання професіональних знань і вмінь у межах певної навчальної дисципліни; і по горизонталі – взаємозв'язок спеціальних знань і вмінь.

Майбутні соціальні працівники, які володіють інтелектуальними, науковими й технологічними вміннями та навичками, здатні творчо втілювати їх у професійну практику на технологічній основі. Орієнтація на практику сприяє формуванню особистісних якостей, необхідних для розвитку технологічної культури майбутнього соціального працівника, людини з активною життєвою позицією. Успіх цього принципу залежить від правильного співвідношення теоретичних і практичних занять.

Принцип **професійної мобільності**. Цей принцип передбачає здатність фахівця швидко опановувати технологічні процеси, сучасні технології.

Принцип **інтерактивного характеру навчання** передбачає, що процес формування технологічної культури відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх майбутніх соціальних працівників у їх професійній підготовці. Цей принцип забезпечує внутрішню мотивацію студента, що сприяє його ефективності, зростанню інтересу до технологічної культури.

Принцип **професійної рефлексії** дозволяє людині оцінити свої професійні здібності, співвіднести їх із цілями й очікуваними (планованими) результатами своєї професійної діяльності. Професійна рефлексія як область самопізнання виникає вже на перших етапах професійного становлення: у процесі професійного навчання та на початковій стадії реалізації професійних функцій. Тому рефлексія є необхідною складовою при формуванні технологічної культури [9, 99].

Технологічну культуру майбутнього соціального працівника ми розглядаємо як узагальнювальну характеристику його особистості, що відображає здатність цілеспрямовано й успішно здійснювати професійну діяльність у поєднанні з ефективною взаємодією з різними групами клієнтів, що складається з трьох взаємопов'язаних компонентів:

- **мотиваційного** – чітко усвідомлених та особистісно значущих потреб, мотивів і цілей особистісного і професійного вдосконалення;

- **змістового** – особистісно цінних знань щодо загальних тенденцій розвитку технологічної культури, змісту, форм, існуючих методик і технологій;

- **операційного** – умінь та навичок реалізації технологічної культури як складової професійної підготовки майбутнього соціального працівника на практиці, набуття досвіду професійної діяльності, що дозволяють підвищити особистісний та професійний рівень розвитку.

З метою визначення існуючого рівня технологічної культури майбутніх соціальних працівників в умовах Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського були використані такі **методи дослідження**: *аналіз анкет та тестування майбутніх соціальних працівників* на предмет сформованості цільових установок і мотивів розвитку, знань з теорії та методики технологічного підходу в соціальній

сфері для встановлення рівня сформованості мотиваційного, змістового та операційного компонентів технологічної культури; *спостереження за ними в ході навчальної та виробничої практики* на предмет сформованості операційного компоненту технологічної культури; *діагностична контрольна робота на виявлення мотиваційного і змістового компонентів технологічної культури.*

Аналіз анкет студентів 4 курсу спеціальності «Соціальна робота» та діагностичної контрольної роботи щодо *змісту технологічної культури* дав можливість зробити висновок, що глибоко, на достатньому рівні розуміють сутність технологічної культури 20 % студентів. Зокрема, були запропоновані такі відповіді: технологічна культура – це високий рівень розвитку організаторської, управлінської і дослідницької діяльності фахівця, що виражається в певній послідовності або алгоритмі здійснення дій при наданні допомоги різним групам клієнтів.

Частково усвідомлюють сутність технологічної культури 35 % студентів, про що свідчать такі їх відповіді: здатність діяти відповідно до особливостей застосування сучасних технологій.

Розуміють технологічну культуру на спрощеному, примітивно-побутовому рівні 45 % майбутніх соціальних працівників. Ця категорія студентів дала такі відповіді: уміння адекватно використовувати набір технологій соціальної роботи; особливість використання технологій соціальної роботи.

За результатами констатувального експерименту ми припускаємо, що успішну професійну підготовку майбутнього соціального працівника в умовах вищого навчального закладу забезпечують такі **організаційно-педагогічні умови**:

- **зміна пріоритетів** при визначенні концепції фахової та професійної підготовки майбутнього соціального працівника, її гуманізації, технологізації та персоналізації;

- **збагачення мети, завдань, змісту та структури** фахової та професійної підготовки соціальних працівників з орієнтацією на цивілізаційні цінності та європейський стандарт підготовки в соціальній сфері;

- введення в **зміст** професійної підготовки в межах дисципліни «Теорія соціальної роботи», «Практикум з соціальної роботи», «Технології соціальної роботи» системи понять щодо **технологічного аспекту** соціальної діяльності;

- застосування протягом професійної підготовки **сучасних технологій соціальної роботи**: дослідницької технології, соціального проектування, технології групової роботи, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних технологій, створення ситуації успіху, самовиховання й саморозвитку;

- упровадження в програму навчальної практики **завдань технологічного характеру** (різного рівня);

- вивчення студентами в ході практичної підготовки **інноваційного досвіду** організацій та закладів, що надають соціальні послуги різним групам клієнтів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Виходячи з мети та завдань нашого дослідження, подальшими перспективами є розробка моделі формування технологічної культури, що буде включати не лише особливості, принципи та організаційно-педагогічні умови, а й сприятиме формуванню якісних показників та критеріїв рівнів сформованості технологічної культури майбутнього соціального працівника. Допоможе дослідити й реалізувати ефективні шляхи використання інноваційних форм, методів та технологій у підготовці майбутніх соціальних працівників в умовах вищого навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1.Зязюн І. А. Філософські засади освіти : освітні і виховні парадигми, освітні технології, діалектика педагогічної дії / І. А. Зязюн // Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти : монографія. – К. : 2003. – С. 11–59.

2.Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти : науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти : монографія. / О. Г. Карпенко / [за ред. С. Я. Харченко]. – Дрогобич : Коло, 2007. – 374 с.

3.Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / Василь Григорович Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

4.Курляк І. Є. Формування змісту ступеневої підготовки фахівців для сфери соціальних послуг : досвід, проблеми, перспективи / І. Курляк // Соціальна робота в Україні на початку XXI століття : Проблеми теорії і практики : Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29–31 жовтня 2002 р. – К., 2002. – С. 76–84.

5.Мигович І. І. Теоретичні й організаційно-методичні аспекти підготовки фахівців для соціальної роботи / І. Мигович // Соціальна робота в Україні на початку XXI століття : Проблеми теорії і практики : Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29–31 жовтня 2002 р. – К., 2002. – С. 49–58.

6.Поліщук В. Професійна підготовка фахівців для соціальної сфери : зарубіжний досвід : посібник / В. Поліщук. – Тернопіль, 2002. – 222 с.

7.Соціальна робота : Технологічний аспект : навчальний посібник / за ред. А. Й. Капська. – Київ, 2004. – 364 с.

8.Технология социальной работы / под ред. О. В. Холостовой, К. И. Кононовой. – М. : Юрайт, 2011. – 320 с.

9.Формування технологічної культури майбутнього викладача : монографія / О. М. Пехота, І. В. Середя та ін.; за наук. ред. О. М. Пехоти. – Миколаїв : Іліон, 2016. – 314 с.

REFERENCES

1. Ziaziun, I. A. (2003). *Filosofski zasady osvity: osvitni i vykhovni paradyhmy, osvitni tekhnolohii, dialektyka pedahohichnoi dii* [Philosophical foundations of education: educational and educative paradigm, educational technology, dialectic of educational activity]. *Pedahohichna maisternist u zakladakh profesiinoi osvity* (pp. 11–59). [in Ukrainian].

2. Karpenko, O. H. (2007) *Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoï osvity: naukovo-metodychnyi ta orhanizatsiino-tekhnolohichnyi aspekty*.

[Professional training of social workers under university education: scientific-methodological and organizational-technological aspects]. [in Ukrainian].

3. Kremen, V. H. (2005). *Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Stratehiia. Realizatsiia. Rezultaty [Education and science in Ukraine – innovative aspects. Strategy. Realization. Results]. [in Ukrainian].*

4. Kurliak, I. Y. (2002). Formuvannia zmistu stupenevoi pidhotovky fakhivtsiv dlia sfery sotsialnykh posluh: dosvid, problemy, perspektyvy [Formation of the content of the gradual training of specialists for social services: experience, problems and prospects]. *Sotsialna robota v Ukraini na pochatku XXI stolittia: Problemy teorii i praktyky: Materialy dopovidei na Mizhnarodnii naukovo-praktychnii konferentsii 29–31 zhovtnia 2002* (pp.76–84). [in Ukrainian].

5. Myhovych, I. I. (2002). Teoretychni i orhanizatsiino-metodychni aspekty pidhotovky fakhivtsiv dlia sotsialnoi roboty [Theoretical and organizational-methodological aspects of training of specialists for social work]. *Sotsialna robota v Ukraini na pochatku XXI stolittia: Problemy teorii i praktyky: Materialy dopovidei na Mizhnarodnii naukovo-praktychnii konferentsii 29–31 zhovtnia 2002* (pp. 49–58). [in Ukrainian].

6. Polischuk, V. (2002). Profesiina pidhotovka fakhivtsiv dlia sotsialnoi sfery: zarubizhnyi dosvid [Professional training of specialists for social sphere: international experience]. [in Ukrainian].

7. Kapska, A. J. (Ed.). *Sotsialna robota: Tekhnolohichnyi aspekt: navchalnyi posibnyk [Social work: Technological Aspect]. [in Ukrainian].*

8. Kholostovoi, O. V., Kononovoi, K. Y. (Eds.) (2011). *Tekhnolohiia sotsialnoi roboty [Technology of social work]. [in Russian].*

9. Piekhota, O. M. (Ed.). *Formuvannia tekhnolohichnoi kultury maibutnoho vykladacha [Formation of technological culture of the future teacher]. [in Ukrainian].*

РЕЗЮМЕ

Адаменко Оксана. Формирование технологической культуры будущего социального работника в условиях высшего учебного заведения.

В статье раскрыты пути формирования технологической культуры будущего социального работника в условиях высшего учебного заведения. Раскрыто содержание понятия «технологическая культура социального работника». Выявлены особенности, принципы и обоснованы организационно-педагогические условия процесса формирования технологической культуры социального работника. Для реализации цели использованы следующие методы исследования: теоретические, эмпирические и методы математической статистики. Дальнейшими перспективами исследования является разработка модели формирования технологической культуры будущего социального работника и ее экспериментальная проверка.

Ключевые слова: культура, технологическая культура, социальный работник, социальная работа, клиент, принципы, компоненты, организационно-педагогические условия, высшее учебное заведение.

SUMMARY

Adamenko Oksana. Formation of technological culture of the future social worker in higher education institution.

The article reveals the methods of formation of technological culture of the future social worker in higher education institution.

To achieve the aim, the following investigation methods were applied: theoretical, empirical and mathematical statistics.

The concept of “technological culture of a social worker” has been defined. Technological culture of the social worker is a general characteristic of his/her personality, reflecting the ability to persistently and successfully carry out professional activities using modern technologies combined with effective subject-subject interaction with different groups of customers.

The author reveals the principles that contribute to the formation of technological culture of the future social worker in higher education institution, such as: purposefulness, scientific character, unity of theory and practice, professional mobility, interactive training, professional reflection.

Technological culture of the future social worker is considered as a general characteristic of his/her personality, composed of three interconnected components: motivation, content and operational, that improve personal and professional development of a future specialist.

*Organizational and pedagogical conditions are grounded. They include: **changing of priorities** in defining the concept of special and professional training of the future social worker; **enrichment of goals, objectives, content and structure** of special and professional training of social workers; introduction into the **content** of professional training, within the frames of professional disciplines, the system of concepts regarding **technological aspects** of social activity; including of **modern technologies of social work** into training; implementation of **technological tasks** into the program of educational training; learning of **innovative experience** of organizations and institutions, that provide social services to different groups of customers, by students during their practical training.*

Further prospects of the research include the development of the model of technological culture of the future social worker and its experimental verification.

Key words: *culture, technological culture, social worker, social work, customer, principles, components, organizational and pedagogical conditions, higher education institution.*

УДК 378.12:371.21:378:005.591.4

Ганна Волошко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-0098-2521 |

ФАСИЛЯТИВНИЙ ПІДХІД У ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК СУЧАСНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті автор розкриває необхідність запровадження фасиліативного підходу в освіті, розглядає сутність і ступінь дослідження проблеми педагогічної фасилітації в процесі підготовки майбутніх учителів. Визначено особливості формування педагогічної фасилітації у процесі навчання у вищому навчальному закладі. Описано досвід використання методів фасилітації у процесі підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: *фасилітація, фасиліативний підхід в освіті, методи фасилітації.*